Ἡ Ἱστορική ἀλήθεια και τό χρέος μας

Σεβ. Μητρ. Σάμου καί Ἰκαρίας κ.κ. Εὐσεβίου

Μέ αἰσθήματα ἐθνικῆς ὑπερηφάνειας καί ψυχικῆς ἀγαλλιάσεως ἑορτάζουμε, τήν Κυριακή 13 Νοεμβρίου, τήν 110^{η} ἐπέτειο τῆς ἑνώσεως τῆς φιλόχριστης καί Ἑλληνόψυχης Σάμου μέ τήν Μητέρα Ἑλλάδα.

Ἀπό τόν ἀγῶνα γιά ἐθνική ἀνεξαρτησία τοῦ ἀκριτικοῦ μας νησιοῦ καί τήν ἀπελευθέρωσή του ἀπό τήν ὀθωμανική βαρβαρότητα δέν ἦταν δυνατόν νά λείψει ἡ Ἐκκλησία. Κατά τά χρόνια τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως ὁ Μητροπολίτης Κύριλλος μέ τούς κληρικούς του πολεμᾶ δίπλα στόν μεγάλο ἀρχηγό Λυκοῦργο Λογοθέτη. Καί κατά τά χρόνια τοῦ ἡγεμονικοῦ καθεστῶτος ἡ Ἐκκλησία ἔχοντας πλήρη συναίσθηση τοῦ ἐθναρχικοῦ της ρόλου, ὕψωσε φωνή διαμαρτυρίας καί προσπάθησε νά ὑπερασπισθεῖ τόν ἁπλό λαό, ἀπέναντι στίς αὐθαιρεσίες τῶν Ἡγεμόνων καί τοῦ ἡγεμονικοῦ καθεστῶτος.

Ὁ Μητροπολίτης Σάμου Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης, ὁ ὁποῖος μαζί μέ τόν Θεμιστοκλῆ Σοφούλη ἀποτελοῦν τούς πρωτεργάτες τοῦ ἀγῶνα γιά τήν ἕνωση, ἀντέδρασε μέ σθένος καί γενναιότητα στίς αὐθαιρεσίες καί τό τυραννικό καθεστώς τοῦ Ἡγεμόνα Κοπάση. Ὑψώνει τό Ἐκκλησιαστικό του ἀνάστημα καί φέρεται ὡς Ἕλληνας Ὀρθόδοξος Ἐπίσκοπος. Κηρύττει, ἀρθρογραφεῖ, καί ἀποστέλλει ἐπιστολές σέ σημαίνοντα πρόσωπα καί στόν ἑλληνικό χῶρο καί στό ἐξωτερικό, ὅπου διεκτραγωδεῖ τίς βιαιότητες, τίς ἱερόσυλες πράξεις καί τήν καταπάτηση τῶν προνομίων καί τοῦ συνταγματικοῦ δικαίου ἀπό τόν Κοπάση. Ἐνημερώνει τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη Ἰωακείμ Γ' καί στό πλαίσιο τῆς Ἐθναρχικῆς δράσης καί δικαιοδοσίας τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ζητᾶ συμπαράσταση ἀλλά καί παραστάσεις στή Μεγάλη Πύλη ἐναντίον τοῦ τυράννου Ἡγεμόνα. Παρά τίς ἀπειλές καί τίς ἀπαγορεύσεις, ἐπικοινωνεῖ μέ τόν ἐξόριστο Θεμιστοκλῆ Σοφούλη κι ἄλλους ἐξόριστους πατριῶτες, καί τούς ἐνημερώνει γιά τά συμβαίνοντα στό νησί καί τούς στηρίξει στόν ἀγῶνα τους. Μέ τήν συνδρομή γενναίων καί πατριωτῶν

ἱερομονάχων, μετατρέπει τά μοναστήρια σέ κέντρα ἀντίστασης. Στις Ἱερές Μονές τῆς Ἁγίας Τριάδος, τῆς Παναγίας Βροντιανῆς καί τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καταφεύγουν οἱ ἐπιστρέψαντες στή Σάμο φυγάδες ὀπαδοί τοῦ Θεμιστοκλῆ Σοφούλη καί βρίσκουν περίθαλψη καί καταφύγιο. Στά Μοναστήρια καταφεύγει καί ὁ ἴδιος ὁ ἡγέτης τοῦ ἀγῶνα, Θεμιστοκλῆς Σοφούλης, γιά νά ἀνασυντάξει τίς δυνάμεις του καί νά λάβει τίς ἀπαραίτητες ἀποφάσεις, πού ὁδήγησαν στήν ποθητή ἐθνική ἀποκατάσταση τῶν Σαμίων καί τήν ἐνσωμάτωση τοῦ νησιοῦ στή Μητέρα Ἑλλάδα, στό ἐλεύθερο ἑλληνικό κράτος.

Μετά τήν ἐπικράτηση τοῦ κινήματος τοῦ Σοφούλη, τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1912, ὁ μέχρι τότε ἐν διωγμῷ εὑρισκόμενος Μητροπολίτης Κωνσταντῖνος, τελεῖ πανηγυρική δοξολογία στόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, καί διακηρύττει τά δίκαια τῆς ἐπανάστασης καί τήν ἀνάγκη λήθης γιά τό παρελθόν καί σύμπνοιας γιά τήν εὐόδωση τῶν ἐθνικῶν σκοπῶν τοῦ κινήματος στό μέλλον.

Στίς 30 Σεπτεμβρίου, ὁ Μητροπολίτης Κωνσταντῖνος, περιστοιχισμένος ἀπό τόν ἱερό κλῆρο, προέστη τελετῆς, πού πραγματοποιήθηκε στόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, μέ ἀφορμή τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Διπλῆς Ἐθνοσυνέλευσης, πού ἐκήρυξε τελικά τήν ἕνωση, καί διετύπωσε σχετικές νουθεσίες πρός τούς πληρεξουσίους. Ὁ ἡρωϊκός Μητροπολίτης Κωνσταντῖνος ἀξιώθηκε νά ζήσει τήν ἐκπλήρωση τῶν ἀγώνων του τήν Κυριακή 11 Νοεμβρίου 1912, ἡμέρα κατά τήν ὁποία εὐλόγησε τήν ἕνωση μέ τήν μητέρα Ἑλλάδα καί δακρυσμένος ἀσπάστηκε τήν Ἑλληνική σημαία καί μέ ραγισμένη ἀπό τήν συγκίνηση φωνή ἀνέπεμψε δοξολογική εὐχή πρός τόν Παντοκράτορα Θεό: «Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν,... Ἕνωσον ἡμᾶς τῇ ἁγία Σου καί κραταιά δυνάμει μετά τῶν ἐλευθέρων Ἑλλήνων καί γνησίων τῇ πίστει καί τῷ γένει ἀδελφῶν ἡμῶν τούτων καί σωτήριον καί καρ- ποφόρον ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ἀνάδειξον τήν μετ' αὐτῶν ἕνωσιν ἡμῶν καί γενοῦ μεθ' ἡμῶν καί αὐτῶν ὡς μαχητής ἰσχυρός ὅτι ἐπί Σέ μόνον πεποίθαμεν καί τῷ ὀνόματί Σου τῷ ἁγίῳ ἀνεθαρρήσαμεν». Καί στό τέλος τῆς εὐχῆς ἐκάλεσε τούς πάντες νά ζητωκραυγάσουν: «Ζήτω ἡ μετά τῆς ἐλευθέρας καί φιλτάτης μητρός Ἑλλάδος Ἕνωσις τῶν Σαμίων».

Ὁ Μητροπολίτης Κωνσταντῖνος ὑπέγραψε τό ψήφισμα τῆς ἑνώσεως καί ὅρκισε στίς 12 Νοεμβρίου 1912 τήν Προσωρινή

Κυβέρνηση, ὑπό τόν Θεμιστοκλῆ Σοφούλη, ἡ ὁποία κυβέρνησε τό νησί ἐπ' ὀνόματι τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, ὡς τίς 2 Μαρτίου 1913, ὁπότε κατέπλευσε στόν λιμένα Βαθέος ὁ Ἑλληνικός πολεμικός Στόλος καί μέ αὐτόν τόν τρόπο ἐπισημοποιήθηκε ἡ ἕνωσις τῆς Σάμου μέ τό ἐλεύθερο ἑλληνικό Κράτος.

Στή σύγχρονη ἐποχή, πού ὑπάρχει ἡ τάση νά παραθεωρεῖται ἡ σημαντική προσφορά τῆς Ἐκκλησίας στούς ἐθνικούς ἀγῶνες τοῦ Γένους γιά ἐλευθερία, ἀνεξαρτησία καί ἀξιοπρέπεια, ἡ φωτεινή καί ἡρωϊκή προσωπικότητα τοῦ Μητροπολίτη Κωνσταντίνου μᾶς διδάσκει τήν ἱστορική ἀλήθεια καί μᾶς ὑποδεικνύει τό χρέος μας. Στό πρόσωπο τοῦ Μητροπολίτη Κωνσταντίνου δικαιώθηκαν οἱ ἀγῶνες, οἱ ἐξορίες καί οἱ διώξεις πού ὑπέστησαν πολλοί κληρικοί καί ἐπίσκοποι τῆς Σάμου, λόγῳ τῆς ἀντίθεσής τους μέ τίς αὐθαιρεσίες καί τήν φιλοοθωμανική πολιτική τοῦ ἡγεμονικοῦ καθεστῶτος. Παραδείγματα ἀποτελοῦν οἱ Μητροπολίτες Σάμου Κύριλλος, Θεοδόσιος καί Παρθένιος, οἱ ὁποῖοι πέθαναν στήν εξορία.

Στό πρόσωπο τοῦ Μητροπολίτη Κωνσταντίνου προσωποποιήθηκε ἡ προσπάθεια τῆς Ἐθναρχούσας Ἐκκλησίας γιά τήν ἐκπλήρωση τῶν ὁραμάτων καί τῶν πόθων γιά ἐθνική ἀποκατάσταση τοῦ ἡρωϊκοῦ Σαμιακοῦ λαοῦ.

Σήμερα, ἡ Ἐκκλησία τιμᾶ τούς ἀγῶνες τοῦ ἄξιου Πρωθιεράρχη ἀλλά καί τοῦ γενναίου Θεμιστοκλῆ Σοφούλη καί ὅλων ὅσοι ἀγωνίσθηκαν γιά τήν ἕνωσή μας μέ τήν ἐλεύθερη Ἑλλάδα. Μᾶς θυμίζει ὅτι ὅλοι ἐμεῖς οἱ ἀπόγονοι τῶν ἡρωϊκῶν ἀνδρῶν, πού μέ εὐψυχία ἀγωνίσθηκαν καί ὑπέστησαν τόσα δεινά γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Σάμου, καλούμεθα, σήμερα, νά ἀναλογισθοῦμε καί νά συνειδητοποιήσουμε τήν εὐθύνη μας ἀπέναντι στούς πατέρες μας καί τήν Ἱστορία μας. Ὀφείλουμε νά διαχειριστοῦμε τήν ἐθνική μας ἐλευθερία καί τήν ἔνδοξη πατρογονική μας κληρονομιά μέ εἰλικρίνεια, σοβαρότητα, συστράτευση, συσπείρωση, ἑνότητα καί σύνεση, ὥστε νά μεγαλουργήσουμε ὡς ἔθνος καί στό παρόν καί στό μέλλον.

Ὡς πνευματικός σας Πατέρας σᾶς διαβεβαιώνω ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας δέν ὑποστέλλει τήν σημαία τῆς πολυσχιδοῦς προσφορᾶς πρός τά πνευματικά παιδιά της ἀλλά μέ ὅλες τίς δυνάμεις της θά συνεχίζει τόν καλόν ἀγῶνα γιά τήν διατήρηση

τῶν πατρογονικῶν μας ἀξιῶν καί ἰδανικῶν καί τήν ὀρθόδοξη χριστιανική κληρονομιά μας.

Εὔχομαι ὁ Κύριός μας νά εὐλογεῖ τόν ἡρωϊκό λαό τοῦ ἀκριτικοῦ νησιοῦ μας τῆς Σάμου καί νά κατατάξει τάς ψυχάς τῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ τοῦ Ἱστορικοῦ καί πολύπαθου τόπου εἰς χώραν ζώντων καί δικαίων.